

Wstęp

Misje oblatów w północnym Kamerunie stanowią jedną z najpiękniejszych kart w historii misji tego zgromadzenia zakonnego, kart wciąż wyraźnie niedocenianych. Przez sześćdziesiąt lat na prawie nie dotkniętym ewangelizacją terenie wyrosło pięć dynamicznych diecezji – w tym cztery na terenie Kamerunu – z własnymi rodzimymi tradycjami i z miejscowym duchowieństwem, wspólnotami zakonnymi, sporą liczbą wiernych oraz instytucjami chrześcijańskimi. Jakkolwiek by oceniać poziom zakorzenienia chrześcijaństwa w tamtejszej kulturze, trzeba docenić integrację wielu miejscowych elementów w chrześcijaństwie, reprezentowanym przez Kościół katolicki. Zadomowiło się ono na dobre w miejscowej kulturze.

Właściwe początki ewangelizacji północnej części Kamerunu wiążą się z oficjalnym dokumentem Kongregacja Rozkrzewiania Wiary, która 21 marca 1946 r. wydzieliła na terenie północnego Kamerunu i Czadu tzw. „Misję Czad-Kamerun”, powierzając jej tereny do ewangelizacji Zgromadzeniu Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Misja ta obejmowała północny Kamerun oraz południowo-zachodnią część Czadu włącznie z miastem Fort Lamy. Oficjalnie Prefektura Apostolska Garoua została erygowana 13 stycznia 1947 r. Jej granice dostosowane zostały do granic cywilnych Kamerunu francuskiego. W ten sposób z jej terytorium wyłączono południowo-zachodnią część Czadu. Pierwszym prefektem apostolskim mianowano o. Yves’a Plumeya.

Po przybyciu pierwszej szesnastoosobowej grupy misjonarzy oblatów na powierzone im do ewangelizacji tereny jesienią 1946 r., rozpoczęli oni zakładanie placówek misyjnych w największych skupiskach ludności w północnym Kamerunie i zachodniej części Czadu. Nie były to jeszcze wówczas ośrodki miejskie, lecz stosunkowo niewielkie skupiska handlowo-administracyjne. Do największych należały Maroua, Garoua, Ngaoundéré, Yagoua i Mokolo w Kamerunie oraz Fort Lamy i Bongor w Czadzie. W tych osadach znajdowały się siedziby administracji kolonialnej. Oblaci zakładali misje w tych ośrodkach zaraz po przybyciu do nich, pozostawiając dwóch lub trzech misjonarzy tworzących pionierską grupę.

W latach pięćdziesiątych XX w. nastąpił bardzo szybki wzrost liczebny misji. Misjonarze zatem, po teoretycznym zajęciu terenu, zakładali nowe misje, dalej

faworyzując ośrodki władzy administracyjnej. Procesowi temu towarzyszyła troska o ewangelizację miejscowych ludów, połączona z nauką języków, wyszukiwaniem katechistów, tworzeniem wspólnot parafialnych. Kościół zaczął wyraźnie poszerzać swoją działalność, nie chcąc ograniczać się do niewielkich wysepek chrześcijaństwa na tych rozległych terenach. Temu wyraźnemu rozwojowi misji towarzyszyło rozrastanie się liczne poszczególne wspólnot oraz tworzenie nowych kościelnych jednostek administracyjnych.

Ten szybki rozwój liczny misji, wspólnot oraz administracji kościelnej był możliwy dzięki wielkiemu wsparciu personalnemu zapewnianemu zakonnikom przez ich rodzime prowincje zakonne. I tak w pierwszych siedmiu latach pracy ewangelizacyjnej w północnym Kamerunie Zgromadzenie Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej skierowało tam aż 70 misjonarzy. Ten dynamiczny rozwój misji na terenie Prefektury Apostolskiej Garoua sprawił, iż 24 marca 1953 r. została ona podniesiona do rangi Wikariatu Apostolskiego Garoua, zachowując granice dotychczasowej prefektury. Wikariuszem apostolskim został o. Yves Plumey, dotychczasowy prefekt apostolski. 14 września 1955 r. Wikariat Apostolski Garoua został podniesiony do rangi diecezji. Ordynariuszem nowej diecezji mianowano o. Yves'a Plumeya.

Po Soborze Watykańskim II z powodu braku powołań w obłackich prowincjach francuskich nastąpiły zasadnicze zmiany w działalności misyjnej w północnym Kamerunie. Do pracy w Kościele w Garoua przybyli misjonarze innych narodowości, rozpoczynając proces umiędzynarodowienia misji i wzbogacenia ich innymi metodami pastoralnymi. Proces ten rozwinął się zwłaszcza w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. Szczególny wkład wnieśli tutaj oblaci z polskiej prowincji zakonnej. Bp Yves Plumey, ordynariusz Garoua, w liście do przełożonego generalnego Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, zarysował ogromne pole pracy polskich oblatów, obejmujące podprefekturę Guider, która miała stać się wkrótce prefekturą. Na tym terenie istniały już trzy misje z licznymi stacjami misyjnymi: Guider, Lam i Bidzar. Dystrykt, powierzony do ewangelizacji Polakom, obejmował początkowo podprefekturę Guider, czyli obszar obejmujący 22 000 km² ze 180 000 mieszkańców. Szybko powiększył się on wielokrotnie. Pierwsza grupa polskich oblatów dotarła do Guider 4 lutego 1970 r. Tworzyli ją ojcowie Tadeusz Krzemiński, Czesław Szubert, Józef Leszczyński oraz Eugeniusz Juretzko. Dołączyli do niej pracujący od kilku lat w tym regionie dwaj polscy oblaci urodzeni we Francji: o. Paweł Michalak i o. Feliks Strużek, tworząc tzw. „Grupę Polską”, której przełożonym został o. Paweł Michalak. W latach 1971-1975 jej liczebność wzrosła do 15 osób, wśród których było dwóch kleryków, odbywających staże misyjne. W 1975 r. ta niewielka grupa misjonarzy obsługiwała już 8 stałych stacji misyjnych oraz 215 wspólnot chrześcijańskich w buszu. Z tego połowa misji i aż 63 wspólnoty w buszu zostały założone przez polskich oblatów.

11 maja 1975 r. została erygowana zakonna Delegatura Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Figuil, zwana w skrócie „Delegaturą Figuil”. Nowa zorganizowana struktura zakonna ułatwiła dalsze dynamiczne działanie. W samym tylko 1978 r. w misjach prowadzonych przez polskich oblatów chrzest przyjęło 1050 osób, a w katechumenacie było ok. 6000. W latach dziewięćdziesiątych XX w. polscy oblaci obsługiwali już 13 misji, docierając do prawie 500 wspólnot chrześcijańskich w buszu. Pomimo ciągłego wzmocnienia personelu misyjnego Delegatury Figuil utrzymywał się w granicach 30 misjonarzy. Część z nich bowiem opuszczała Kamerun ze względów zdrowotnych. W latach dziewięćdziesiątych XX w. polscy oblaci stanowili prawie połowę duchowieństwa archidiecezji Garoua. Od 1980 r. pełnią też funkcje wikariuszy generalnych diecezji (Eugeniusz Juretzko, Józef Leszczyński, Krzysztof Trociński).

Na terenie powierzonym polskim oblatom do ewangelizacji istniały już trzy dobrze zorganizowane misje. Były nimi misje Guider, Lam i Bidzar w kraju Gidarów. Misjonarz z Guider dojeżdżał także do kraju Dabów, do wioski Mandama. Na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych polscy oblaci przejęli cztery kolejne misje poza terenem powierzonym im do ewangelizacji: Poli, Fignolé, Ndingtire i Karna-Mbé w diecezji Ngaoundéré. Była to ich pierwsza misja poza granicami archidiecezji Garoua. Po mianowaniu o. Eugeniusza Juretzko ordynariuszem diecezji Yokadouma (20 maja 1991 r.) polscy oblaci przejęli misję w Salapoumbé w jego diecezji.

Polscy oblaci nie ograniczyli się do przejęcia wcześniej założonych misji. Pierwszą placówką, założoną od podstaw przez polskich oblatów, była misja w Figuil. Budowę materialnych podstaw misji rozpoczęto w lipcu 1973 r. 1 stycznia 1975 r. poświęcono kościół, który stał się dobrym przykładem inkulturacji w budownictwie sakralnym. W misji Figuil zrodziły się także pierwsze powołania kapłańskie i zakonne. Misja ta stała się główną misją polskich oblatów w północnym Kamerunie oraz siedzibą władz polskiej delegatury zakonnej.

Kolejne misje polscy oblaci założyli w Bibémi, Boula Ibib, Tcholliré i Madigrin. Ostatnią misją założoną przez polskich misjonarzy oblatów w północnym Kamerunie była misja w Mayo Oulo. Ponadto polscy oblaci założyli także dwie placówki w diecezji Yokadouma: Garigombo-Ngoundi oraz parafię Nôtre Dame de la Paix w mieście Yokadouma.

21 maja 1997 r. Delegatura Figuil przestała istnieć, wchodząc w skład nowo utworzonej oblackiej prowincji Kamerun. W jej strukturach znalazło się 30 polskich oblatów, pracujących w 17 misjach, w tym także w trzech misjach we wschodnim Kamerunie, w diecezji Yokadouma.

Po utworzeniu kameruńskiej prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej nastąpiły liczne zmiany personalne. Polacy przestali pracować na wydzielonych misjach, tworząc wspólnoty międzynarodowe, bądź też przejmując inne obowiązki.

Ich zaangażowanie objęło pracę w domach formacyjnych oblatów: w prenowicjacie, w nowicjacie oraz w seminarium oblatów w Jaunde. Polscy oblaci zostali także przydzieleni do pracy w misjach oblackich w diecezji Maroua, Ngaoundéré oraz w archidiecezji Jaunde.

Ogółem w latach 1970-2010 w Kamerunie pracowało 69 polskich oblatów Maryi Niepokalanej.

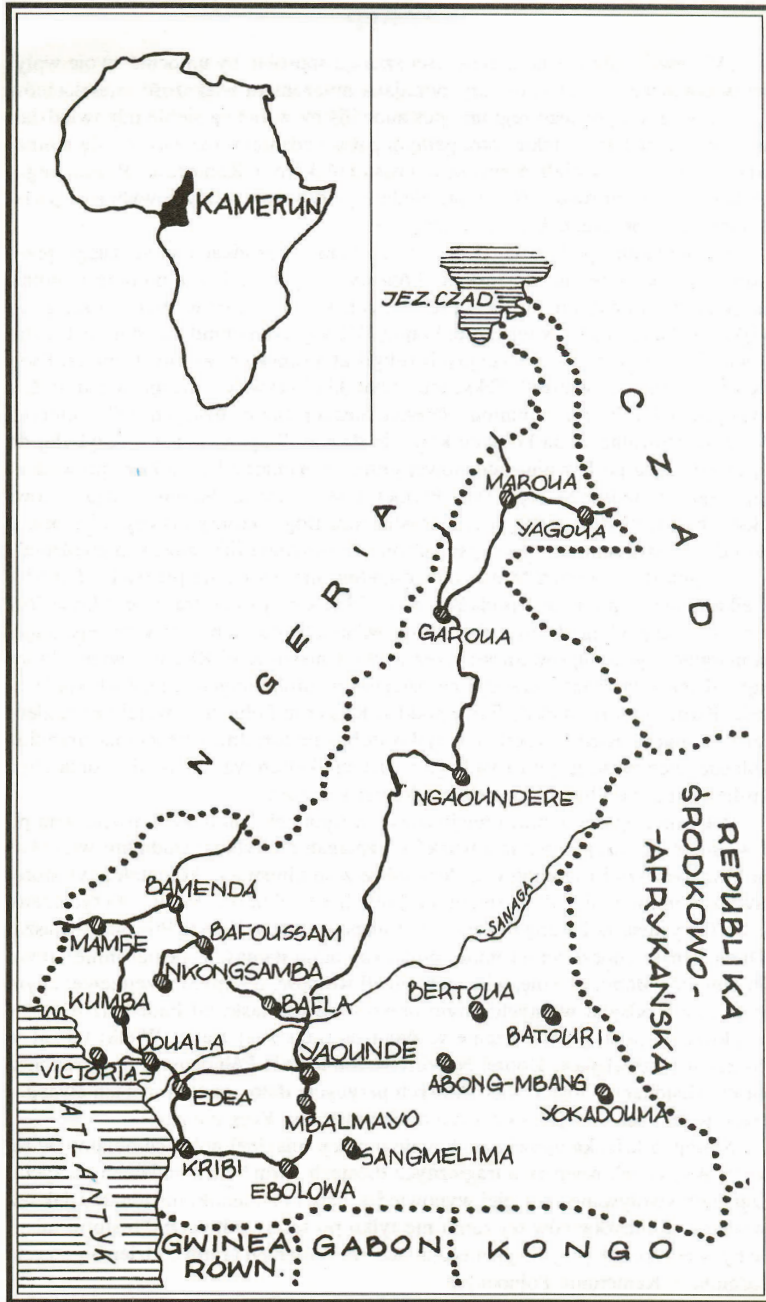
Dotychczas pojawiło się niewiele prac polskojęzycznych, mówiących o północnym Kamerunie i misjach w tej części kraju. Do najbardziej znaczących należy zaliczyć obszernie omówienie wierzeń i obrzędów Gidarów Antoniego Kurka OMI pt. *Wierzenia i obrzędy Gidarów – ludu północnokameruńskiego. Studium historyczno-hermeneutyczne* (Warszawa 1988), Ryszarda Vorbricha *Daba – górale północnego Kamerunu* (Wrocław 1989) oraz książki autora niniejszej pracy pt. „*Drzewo pokornie zasadzone wyrosło i wypuściło nowe korzenie*” – *misje polskich oblatów Maryi Niepokalanej w Kamerunie Północnym* (Poznań 1994), *Inkulturacja Kościoła wśród ludów Środkowego Sudanu* (Poznań 2004). Niestety publikacja z 1994 r. nie zawierała aparatu naukowego.

O ile opracowania dotyczące północnego Kamerunu w języku francuskim i niemieckim są dość liczne, ze względu na kolonialne związki Francji i Niemiec z Kamerunem, o tyle liczba prac dotyczących ewangelizacji północnego Kamerunu jest bardzo skromna. Z prac francuskojęzycznych wymienić należy przede wszystkim obszerny zbiór wspomnień, listów i dokumentów autorstwa abpa Yves'a Plumeya pt. *Mission Tchad-Cameroun* (Rome 1990). Cennych informacji dostarczają także liczne roczniki miesięcznika francuskich oblatów „*Pôle et Tropiques*”. Poszukując materiałów źródłowych do niniejszej pracy, autor korzystał z dokumentów urzędowych, pięcioletnich sprawozdań diecezji północnokameruńskich, przygotowywanych z okazji wizyty *Ad limina*, miejscowych kronik misji, niekiedy ksiąg parafialnych, krótkich opracowań pozostawionych w maszynopisie, publikowanych statystyk kościelnych oraz przede wszystkim listów misjonarzy, rozproszonych po kilku czasopismach oblackich i archiwach w Figuil (Archiwum Polskiej Delegatury Figuil w Kamerunie), Rzymie (Archiwum Domu Generalnego Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej) i Poznaniu (Archiwum Domu Prowincjalnego Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej). To ostatnie źródło jest szczególnie ważne, gdyż główną przeszkodą przy zbieraniu informacji było ich wielkie rozproszenie, wybiórczość oraz fragmentaryczność. Utrudnienia komunikacyjne w północnym Kamerunie, brak kopii wielu dokumentów w archiwach diecezjalnych, często nawet brak podstawowych ksiąg parafialnych w niektórych misjach lub ich niedokładne prowadzenie i znaczne luki, to zasadnicze problemy w gromadzeniu informacji.

Wśród czasopism, gdzie często pojawiały się informacje o misjach północnokameruńskich oraz liczne listy misjonarzy, wymienić należy wspomniany już miesięcznik oblatów francuskich „Pôle et Tropiques”, kwartalnik, a później dwumiesięcznik oblatów z polskiej prowincji zakonnej „Misyjne Drogi”, miesięcznik „Niepokalana” wydawany we Francji przez oblatów z polonijnej wiceprowincji zakonnej Matki Bożej Częstochowskiej we Francji i Beneluxie, biuletyn „Tam-tamem z północnego Kamerunu” wydawany nieregularnie przez „Delegaturę Figuil”, biuletyn oblackiej prowincji zakonnej Kamerun-Czad „Entre Nous” oraz pismo archidiecezji Garoua „Ecclesia”.

Jedną z wielu trudności nazewnictwa z punktu widzenia prawa kanonicznego było określenie statusu niektórych misji oraz ich przełożonych. Nie zwracano uwagi na prawne rozróżnienia choćby domu zakonnego i rezydencji oraz mianowania odpowiednio superiora i dyrektora domu, tytułując wszystkich „superiorami”. Stąd też termin „przełożony” w niniejszej pracy nie jest do końca precyzyjny. Ten brak precyzji pojawia się także przy nazywaniu niektórych placówek czy określaniu ich statusu prawnego.

Niniejsza praca jest wynikiem długiego procesu poszukiwań. Pierwsze kwerendy zostały przeprowadzone podczas dwuletniego pobytu autora w północnym Kamerunie w latach 1991-1993, a następnie uzupełnione o nowe materiały pochodzące z tych samych archiwów, co było możliwe dzięki kolejnym pobytom badawczym autora w tej części kraju. Materiał dotyczący pierwszych lat pracy polskich oblatów został zaczerpnięty w części z poprzedniej książki z 1994 r., a następnie w dużej mierze przepracowany i zaopatrzony w aparat naukowy. Nowy materiał objął kolejne lata pracy misyjnej polskich oblatów. Wykorzystano także liczne fragmenty publikowanych i niepublikowanych listów misjonarzy, tak w celach informacyjnych, jak i z chęci wprowadzenia w klimat ich pracy i myślenia.

Mapa 1. Najważniejsze miasta Kamerunu.

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział I. Początki misji oraz pierwsze struktury kościelne w Kamerunie Północnym	11
1. Pierwsze próby ewangelizacji północnej części	11
1.1. Zarys dziejów ewangelizacji Kamerunu	13
1.2. Powstanie Wikariatu Apostolskiego Foumban	15
1.3. Podróże misyjne sercanów na północ wikariatu	16
2. Ustalenie granic Prefektury Apostolskiej Garoua	17
2.1. Erygowanie Prefektury Apostolskiej Garoua	17
2.2. Ostateczna korekta granic prefektury	18
3. Początki misji oblatkich w Kamerunie	19
3.1. Pierwsze kontakty oblatów z powierzonym im terenem misyjnym ..	19
3.2. Założenie pierwszych placówek misyjnych	21
4. Wsparcie personalne i rozwój pierwszych placówek misyjnych	25
4.1. Wsparcie personalne misji	25
4.2. Rozwój misji w głównych ośrodkach administracyjnych	25
4.3. Ponowne przejęcie i rozwój misji w Mayo Kebbi	29
5. Założenie misji w innych ważnych ośrodkach administracyjnych	32
5.1. Misje na Wyżynie Adamawa	32
5.2. Misje w regionie Garoua	35
5.3. Misje w regionie Daleka Północ	40
6. Rozwój struktur diecezjalnych	43
6.1. Utworzenie Wikariatu Apostolskiego Garoua	43
6.2. Erygowanie diecezji Garoua	44
Rozdział II. Umiędzynarodowienie misji północnokameruńskiej	47
1. Historyczny kontekst powierzania misji	47
1.1. Prawo patronatu i protektoratu	47
1.2. <i>Ius commissionis</i>	48
1.3. <i>Ius mandati</i>	48
2. Zlecenie ewangelizacji w diecezji Garoua polskim oblatom	49

3. Misje prowadzone przez misjonarzy zakonnych innych narodowości	51
3.1. Misjonarze z Mill Hill na Wyżynie Adamawa	51
3.2. Misjonarze Ducha Świętego	52
3.3. Misjonarze z innych męskich zgromadzeń zakonnych	54
4. Księża fideidoniści oraz siostry zakonne innych narodowości	55
4.1. Fideidoniści z Kamerunu Południowego	55
4.2. Fideidoniści włoscy	56
4.3. Księża fideidoniści innych narodowości	58
4.4. Siostry zakonne ze zgromadzeń międzynarodowych	58
5. Poszerzenie zakresu pracy francuskich oblatów	60
5.1. Misje w okolicach Garoua	60
5.2. Misje w okolicach Maroua	62
5.3. Misje w okolicach Yagoua i na Dalekiej Północy	63
5.4. Misje na Wyżynie Adamawa	64
6. Afrykanizacja hierarchii oraz zgromadzeń zakonnych	65
6.1. Pierwsi kapłani północnokameruńscy	65
6.2. Biskupi afrykańscy	66
6.3. Żeńskie wspólnoty zakonne	67
7. Wzrost liczby chrześcijan i rozbudowa struktur kościelnych	68

Rozdział III. Misje założone przez polskich misjonarzy

oblatów Maryi Niepokalanej	71
1. Misja w Figuil	72
1.1. Osiedlenie się misjonarzy nad Mayo Louti	73
1.2. Wybór terenu i budowa misji	74
1.3. Dynamiczne początki pracy misyjnej	74
1.4. Budowa kościoła w stylu afrykańskim	76
1.5. Przybycie do Figuil sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny – śląskich	77
1.6. Praca misyjna w latach 1975-1979	79
1.7. Śmierć brata Stanisława Tomkiewicza	80
1.8. Misja w Figuil w latach osiemdziesiątych	81
1.9. Praca misyjna w latach dziewięćdziesiątych	84
1.10. Posługa sióstr służebniczek Najświętszej Maryi Panny	90
1.11. Posługa sióstr karmelitanek	94
1.12. Współczesność misji Figuil	95
2. Misja w Mandamie (1970-2005)	100
2.1. Zakładanie misji przez o. Czesława Szuberta	100
2.2. Praca ojców Mariana Biernata i Adama Rolka	103
2.3. Założenie wspólnoty sióstr służebniczek NMP w Mandamie	106
2.4. Praca misyjna w latach osiemdziesiątych	107
2.5. Praca misyjna w latach dziewięćdziesiątych	111
2.6. Przekazanie misji księżom diecezjalnym	112

3. Misja w Bibémi	114
3.1. Początki misji	114
3.2. Wzmocnienie personelu misjonarskiego	116
3.3. Misja w latach osiemdziesiątych	118
3.4. Misja w latach dziewięćdziesiątych	120
4. Misja w Boula Ibib (1979-2000)	124
4.1. Utworzenie misji w Boula Ibib	124
4.2. Misja w latach osiemdziesiątych	126
4.3. Misja w latach dziewięćdziesiątych	127
5. Misja w Tcholliré (1970-2003)	130
5.1. Początki misji w Tcholliré	130
5.2. Praca siostr służebniczek	133
5.3. Misja w latach osiemdziesiątych	134
5.4. Misja w latach dziewięćdziesiątych i przekazanie jej księżom diecezjalnym	135
6. Misja w Madingrin (1975-2004)	139
6.1. Początki misji w Madingrin	139
6.2. Misja w latach osiemdziesiątych	141
6.3. Misja w latach dziewięćdziesiątych i jej przekazanie księżom diecezjalnym	143
7. Misja w Mayo Oulo (1994-2005)	146
8. Misja w Garigombo-Ngoundi	148
9. Parafia Nôtre Dame de la Paix w Yokadouma	150
Rozdział IV. Misje przejęte przez polskich misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej	155
1. Misja w Guider (1970-2004)	155
1.1. Początki misji w Guider	155
1.2. Misja w latach osiemdziesiątych	160
1.3. Misja w latach dziewięćdziesiątych i jej przekazanie księżom diecezjalnym	163
2. Misja Lam (1970-2006)	168
2.1. Misja Lam w latach siedemdziesiątych	169
2.2. Misja Lam w latach osiemdziesiątych	171
2.3. Misja Lam w latach dziewięćdziesiątych	173
2.4. Przekazanie misji księżom diecezjalnym	174
3. Misja w Bidzar (1970-1996)	175
3.1. Założenie misji Bidzar i przejęcie przez polskich misjonarzy	175
3.2. Misja w latach osiemdziesiątych	177
3.3. Misja w latach dziewięćdziesiątych	178
4. Misja w Poli	179
5. Misja w Fignolé	183
6. Misja w Ndingtire	186
7. Misja w Karna	188

8. Yokadouma – kuria biskupia	191
8.1. Świecenia biskupie o. Eugeniusza Juretzko OMI	193
8.2. Diecezja Yokadouma	194
8.3. Praca w kurii biskupiej	194
9. Misja Salapoumbé	196
Rozdział V. Praca polskich misjonarzy w oblackich strukturach zakonnych	201
1. Założenie i rozwój oblackiej Prowincji Kamerun-Czad	201
2. Założenie i rozwój polskiej Delegatury Figuil	202
2.1. Poszukiwanie misjonarzy w Polsce	202
2.2. Kontrowersje formalno-prawne	203
2.3. Utworzenie oblackiej „Grupy Polskiej”	204
2.4. Erygowanie polskiej delegatury zakonnej, tzw. „Delegatury Figuil”	205
2.5. Zarząd polskiej delegatury oblackiej w Figuil	207
2.6. Lista misji podległych polskiej delegaturze zakonnej Figuil	207
3. Tworzenie się rodzimej struktury zakonnej	208
3.1. Zakładanie seminariów duchownych	208
3.2. Domy formacyjne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej	211
3.3. Pierwsi oblaci afrykańscy w Kamerunie	212
3.4. Utworzenie Kameruńskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej	213
4. Polscy oblaci w strukturach zakonnej prowincji Kamerun	214
5. Cechy charakterystyczne pracy misyjnej oblatów	216
5.1. Podstawowe wspólnoty chrześcijańskie	216
5.2. Rodzimi katechiści	218
5.3. Ruchy i organizacje apostołskie	219
5.4. Inicjatywy inkulturacyjne	220
5.5. Opieka medyczna	223
5.6. Kształcenie szkolne i pozaszkolne	224
5.7. Troska o poprawienie warunków bytowych miejscowej ludności	226
5.8. Praca na rzecz sprawiedliwości i pokoju	227
5.9. Prace lingwistyczne misjonarzy	228
Biogramy polskich oblatów pracujących w Kamerunie	231
The activity of Polish Missionary Oblates of Mary Immaculate in Cameroon (1970-2010)	257
Bibliografia	261

Contents

Introduction	5
Chapter 1. The origins of the mission and the first church structures in North Cameroon	11
1. The first evangelization of the northern part of the country	11
1.1. Outline of the history of evangelization in Cameroon	13
1.2. The foundation of the Apostolic Vicariate of Fouban	15
1.3. The Sacred Heart missionary journeys to the northern part of the Vicariate	16
2. The boundaries of the Apostolic Prefecture of Garoua	17
1.1. Established as Apostolic Prefecture of Garoua	17
1.2. The final adjustment of the boundaries of the prefecture	18
3. The origins of Oblate mission in Cameroon	19
3.1. The first Oblate's initiatives	19
3.2. Establishment of the first mission stations	21
4. Administrative assistance and development of the first mission stations	25
4.1. Personal support	25
4.2. Development of the mission in the main administrative centers	25
4.3. Reinstallation and development of the mission in Mayo Kebbi	29
5. Establishment of the missions in other important administrative centers	32
5.1. Missions in the Adamawa Plateau	32
5.2. Missions in the Garoua Region	35
5.3. Missions in the Far North Region	40
6. The development of diocesan structures	43
6.1. The establishment of the Apostolic Vicariate of Garoua	43
6.2. The establishment of the Diocese of Garoua	44
Chapter 2. The missionaries of different nationalities in Northern Cameroon	47
1. The first attempts at evangelization of the northern part of the country	47
1.1. The patronage and the protectorate	47

1.2. <i>Ius commissionis</i>	48
1.3. <i>Ius mandati</i>	48
2. Polish Oblates invited to evangelize the Diocese of Garoua	49
3. Missions carried out by religious missionaries of other nationalities	51
3.1. The Mill Hill Missionaries' assignment to the Adamawa Plateau	51
3.2. The Missionaries of the Holy Spirit	52
3.3. Missionaries from other male religious congregations	54
4. Fidei Donum priests and Religious Sisters of different nationalities	55
5. Broadening the scope of work of French Oblates	60
5.1. Missions in Garoua	60
5.2. Missions in Maroua	62
5.3. Missions in the Yagoua area and in the Far North Region	63
5.4. Missions in the Adamawa Plateau	64
6. Africanisation of the hierarchy and religious orders	65
6.1. North Cameroon: the first Cameroonian priests	65
6.2. African bishops	66
6.3. Female religious communities	67
7. The increase in the number of Christians and development of ecclesiastical structures	68
 Chapter 3. Missions founded by the Polish priests from the congregation of the Missionaries Oblates of Mary Immaculate	 71
1. Mission in Figuil	72
1.1. The settlement of the missionaries in Mayo Louti	73
1.2. The choice of land and building of the mission station	74
1.3. Dynamic beginnings of missionary work	74
1.4. The building of the church in African style	76
1.5. Arrival of the Sisters Servants of Mary Immaculate – Silesian to Figuil	77
1.6. Missionary work between 1975 and 1979	79
1.7. The death of Brother Stanislaus Tomkiewicz	80
1.8. The mission in Figuil in the eighties	81
1.9. The missionary commitment in the nineties	84
1.10. The ministry of the Sisters Servants of Mary	90
1.11. The ministry of Carmelite nuns	94
1.12. Contemporary missionary activities in Figuil	95
2. Mission in Mandam (1970-2005)	100
2.1. Father Czeslaw Szubert and the process of establishing the mission	100
2.2. The activities of fathers: Marian Biernat and Adam Rolek	103
2.3. Founding of the Sisters Servants of the Blessed Virgin Mary in Mandam	106
2.4. Missionary work in the eighties	107
2.5. Missionary work in the nineties	111

2.6. The assignment of the mission to the diocesan priests	112
3. Mission in Bibémi	114
3.1. The origins of mission	114
3.2. Increase of the missionary staff	116
3.3. The mission in the eighties	118
3.4. The mission in the nineties	120
4. Mission in Boula Ibib (1979-2000)	124
4.1. Founding of the mission in Boula Ibib	124
4.2. The mission in the eighties	126
4.3. The mission in the nineties	127
5. Mission in Tcholliré (1970-2003)	130
5.1. The beginnings of the mission in Tcholliré	130
5.2. The missionary activity of the Sisters Servants of Mary	133
5.3. The mission in the eighties	134
5.4. The mission in the nineties and the assignment to the diocesan priests	135
6. Mission in Madingrin (1975-2004)	139
6.1. The beginnings of the mission	139
6.2. The mission in the eighties	141
6.3. The mission in the nineties and the assignment to the diocesan priests	143
7. Mission in Mayo Oulo (1994-2005)	146
8. Mission in Garigombo-Ngoundi	148
9. Nôtre Dame de la Paix Parish in Yokadouma	150
Chapter 4. Missions taken over by the Polish Oblates	155
1. Mission in Guider	155
1.1. The beginnings of the mission	155
1.2. The mission in the eighties	160
1.3. The mission in the nineties and the assignment to the diocesan priests	163
2. Lam Mission (1970-1996)	168
2.1. Lam mission in the seventies	169
2.2. Lam mission in the eighties	171
2.3. Lam mission in the nineties	173
2.4. The assignment of the mission to the diocesan priests	174
3. Mission in Bidzar (1970-2006)	175
3.1. The foundation of Bidzar mission and its assignment to the Polish missionaries	175
3.2. Mission in the eighties	177
3.3. Mission in the nineties	178
4. Mission in Poli	179
5. Mission in Figolé	183
6. Mission in Ndingtire	186
7. Mission in Karna	188

8. Yokadouma – Diocesan Curia	191
8.1. The Consecration of Bishop Eugeniusz Juretzko OMI	193
8.2. The Diocese of Yokadouma	194
8.3. Work in Diocesan Curia	194
9. Salapoumbé Mission	196
Chapter 5. The activities of Polish missionaries in oblate religious structures	201
1. The establishment and development of the Oblate Province of Cameroon-Chad	201
2. The foundation and development of the Polish Oblate Delegation in Figuil	202
2.1. The search for missionaries in Poland	202
2.2. Formal and legal controversy	203
2.3. The creation of “Polish Oblate Team”	204
2.4. The establishing of Polish religious delegation called “Figuil Delegation”	205
2.5. The Board of Polish Oblate Delegation in Figuil	207
2.6. A list of missions subordinate to the religious Polish Figuil Delegation	207
3. The formation of native religious structures	208
3.1. The establishment of seminaries	208
3.2. Missionary Oblates of Mary Immaculate Houses of Formation	211
3.3. The first African Oblates in Cameroon	212
3.4. The creation of the Cameroon Province of the Missionary Oblates of Mary Immaculate	213
4. Polish Oblates in the structures of the Cameroon Province	214
5. The characteristics of the Oblate missionary work	216
5.1. Small Christian Communities	216
5.2. Native catechists	218
5.3. Apostolic movements and organizations	219
5.4. Inculturation initiatives	220
5.5. Healthcare	223
5.6. School education and extracurricular activities	224
5.7. Efforts to improve the living conditions of the local population	226
5.8. Working for justice and peace	227
5.9. The missionary linguistic works	228
Biographies of Polish Oblates working in Cameroon	231
The activity of Polish Missionary Oblates of Mary Immaculate in Cameroon (1970-2010)	257
Bibliography	261